

Od ulice do ulice: sistematična dehumanizacija v Evropi

Posebni svetovalec generalnega sekretarja Združenih narodov o preprečevanju genocida

Adama Dieng

Evropa se sooča z izzivom krepitve in vzdrževanja sožitja med svojimi državljani in tistimi, ki prečkajo meje v iskanju zatočišča na celini. Priseljenci in begunci so še naprej test sposobnosti evropskih držav, da resnično varujejo temeljne pravice in svoboščine vseh.

Od Palerma do Budimpešte prihajajo poročila o fizičnih in verbalnih napadih na priseljence in begunce, kar niso več le osamljeni primeri. Ti ljudje nenehno trpijo zaradi ponižanja in dehumanizacije.

Demonizacija priseljencev s strani politikov in nekaterih delov javnosti ni povzročila niti množičnih protestov niti množičnih obsodb teh dejanj.

Prav nasprotno, politiki z izjemnim občutkom izkoriščajo to stanje in širijo sovražno retoriko. Po vsej Evropi ultranacionalisti ponovno legitimirajo širitev sovražstva, rasizma in nasilja.

Medtem ko ekstremisti v širšem političnem diskurzu širijo hujskaštvo pod krinko "populizma", se zločini iz sovražstva in sovražni govor povečujejo. Zločini iz sovražstva so eden najbolj jasnih in resnih znakov za morebiten nastanek grozodejstev. S tem se moramo soočiti.

Dehumanizacija priseljencev in beguncev, ki smo ji priča po vsej Evropi, odvzame človečnost, ki je temelj splošne zaščite njihovih pravic. Ultranacionalistični voditelji legitimirajo nasilje svojih podpornikov, pri čemer priseljence razglashajo kot grožnjo svoji kulturi in identiteti.

Kar je predstavljeno kot racionalna suverena politika, ki se osredotoča na zaščito "meja", namerno prikriva svoje rasistične in nacionalistične konotacije. Ti voditelji pravzaprav zanikajo dejstva in trdijo, da je njihov rasizem "izum" njihovih kritikov. V realnosti so ti napadi manifestacija rasističnega nasilja.

Nova politika italijanske vlade, ki je usmerjena proti priseljevanju, je povezana s precejšnjim povečanjem nasilja nad priseljenci, vključno s streljanjem, napadi na mladoletnike in umori.

Po pozivih k popisu Romov v Italiji so časopisi ponovno objavili novico o visokem vladnem uradniku, ki je zahteval "množično čiščenje" priseljencev, in sicer od ulice do ulice; tudi s silo, če je potrebno.

V Nemčiji tolpe neonacistov lahko lovijo priseljence, kar smo videli avgusta letos med demonstracijami v Chemnitzu. Eden od vodij ugledne skrajno desne stranke je napade opravičil, pri čemer je trdil, da "kadar pride do takšne smrti, je normalno, da ljudje odreaagirajo".

Dejanju nekdanjega zunanjega ministra Združenega kraljestva, da ženske v burki primerja s poštnim nabiralnikom, je sledil dokumentiran porast zločinov iz sovraštva do muslimanskih žensk, pri čemer so se storilci neposredno sklicevali na njegove besede.

Madžarski premier vedno znova spodbuja etnično in rasno sovraštvo. Odbor Združenih narodov za človekove pravice je nedavno pozval Madžarsko, da ukrepa proti sovražnemu govoru politikov, ki je usmerjen proti manjšinam, med drugim tudi Romom in muslimanom.

Odločitev Evropskega parlamenta, da proti Madžarski sproži postopek sankcij v skladu s 7. členom, in sicer zaradi kršitve več temeljnih vrednot Evropske unije (EU), je pozitiven korak. To se je zgodilo šele drugič v zgodovini EU, prvič pa v začetku tega leta proti Poljski.

Ultracionalistični voditelji zagovarjajo tako imenovano iliberalno demokracijo, ki temelji na domnevnih "krščanskih vrednotah". Nobena religija ne podpira politične nestrpnosti proti manjšinam. Verski voditelji morajo imeti pomembno vlogo pri preprečevanju spodbujanja k diskriminaciji in nasilju, kakor je opredeljeno v Akcijskem načrtu ZN za verske voditelje in (druge) akterje za preprečevanje spodbujanja k nasilju, ki lahko povzroči grozodejstva. Omenjeni akcijski načrt je razvil moj urad.

Ultracionalisti v Evropi so v skladu s svojo agendo proti priseljevanju izvajali močne kampanje obrekovanja dejavnosti organizacij civilne družbe. Obveznosti države po mednarodnem pravu za zaščito beguncev se aktivno zavrača. Napadi na vladavino prava z ustavnimi reformami in poskusi zatiranja neodvisnosti sodstva so precej zaskrbljujoči.

Ti dogodki kažejo širšo politično ambicijo, da Evropo spravimo skrajno desno. Odkriti napadi na priseljence, vključno s prizadevanji za oslabitev človekovih pravic in demokratičnih struktur, omogočajo okoliščine za avtoritarnost.

Ko država aktivno diskriminira določeno manjšino, omogoči, da se njene pripadnike obravnava kot drugorazredne državljane. Tako krepi prevlado ene skupine ter daje prednost pravicam in interesom le-te, kar gre seveda na račun drugih.

Potrebujemo drzne voditelje, ki se bodo uprli tem trendom. Tovrstni trendi delajo iz priseljencev grešne kozle, hkrati pa jih razglašajo kot grožnjo nacionalni varnosti. To ustvarja ozračje, kjer je upravičeno zagrešiti nasilje nad priseljenci, kar se celo pojmuje kot "samoobramba".

Evropske države so odgovorne, da zaščitijo svoje prebivalstvo pred grozodejstvi, kar zajema tudi priseljence. Hkrati so odgovorne, da preprečuje spodbujanje k tovrstnim kaznivim dejanjem.

Agencija EU za temeljne pravice ima lahko ključno vlogo pri izboljšanju spremljanja kaznivih dejanj iz sovraštva. Natančni in pravočasni podatki o trendih kaznivih dejanj iz sovraštva morajo sprožiti ustrezne protiukrepe.

Ključnega pomena je preprečevanje hujskaštva, da so priseljenci krivi za notranje težave določene države. Če želijo evropske demokracije celovito preprečevati posledice sovražnega govora in zločinov iz sovraštva, morajo obravnavati temeljna vzroka zanje, kar sta rasizem in diskriminacija.

Če želimo preprečiti nadaljnje trpljenje nedolžnih ljudi, potrebujemo odporno Evropo, ki zagovarja civilno družbo in pravno državo ter se zavzema za univerzalnost človekovih pravic.

Različica tega članka je bila objavljena v Dnevniku, dne 13.10.2018